

© Ахтемійчук Ю.Т., Хмара Т.В., Комшук Т.С., 2011

УДК 611.81

ЕПОНІМІЧНІ НАЗВИ СТРУКТУР ГОЛОВНОГО МОЗКУ (повідомлення I)

Ю.Т.Ахтемійчук, Т.В.Хмара, Т.С.Комшук

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

Авцина волокна [О.П.Авцин] – трансфасцикулярні нервові волокна великого мозку.

Аммона підвищення [Ammon] – Аммоновий ріг (cornu Ammonis) – парне утворення у вигляді валикоподібного підвищення, за формою схоже на ріг барана; входить до складу морського коника (hippocampus), якому відводиться значна роль у забезпеченні пам'яті. Випин аммонового рогу бере початок у ділянці центральної частини бічного шлуночка, утворює вигин у бік потиличного рогу і, спускаючись зверху вниз і ззаду наперед, дугоподібно продовжується у скроневий ріг, утворюючи його медіальну стінку. Медіальніше від аммонового рогу розміщена біла вузька торочка морського коника, яка зростається з ним і продовжується наперед до ніжки морського коника, а ззаду переходить у ніжку склепіння. Аммоновий ріг утворений сірою речовиною, яку найкраще можна оглянути на фронтальному зрізі морського коника. Назва "Аммоновий ріг" походить від імені давньоєгипетського бога Аммона, якого зазвичай зображують з баранячою головою і рогами. Термін "hippocampus" походить від назви міфічного морського коня, який мав перетинчасті пазуристі лапи (pes hippocampi).

Аммонового рогу борозна [Ammon] – морськоконикова борозна (sulcus hippocampalis), яка розташована на медіальній поверхні лімбічної частки півкуль великого мозку, медіальніше і вище обхідної борозни (sulcus collateralis).

Аммонового рогу звивина [Ammon] – приморськоконикова звивина (gyrus parahippocampalis), яка розміщена між обхідною та морськокониковою борознами; наперед продовжується в гачок.

Аммона спайка [Ammon] (Давида ліра, Давида спайка) – спайка склепіння (commissura fornicis) – поперечні нервові волокна між ніжками склепіння під валиком мозолистого тіла. А. с. нагадує паралельно вигнуті краї листків книги або струни музичного інструмента – цитри. Стародавні анатоми називали її псалтирем або псалтеріоном. Інша назва А. с. – ліра

Давида – на честь співака, який заспокоював своєю грою ізраїльсько-іудейського царя Саула.

Аранціїв шлуночок [J.C.Aranzi] – заглибина в нижньому куті ромбоподібної ямки перед засувкою (obex), яка є кінцевою ділянкою нижнього краю покриття четвертого шлуночка (нижче засувки починається центральний канал спинного мозку).

Арнольда волокна [F.Arnold] – асоціативні волокна кінцевого мозку (fibrae associationes telencephali) – становлять основу білої речовини, з'єднують різні ділянки кори мозку в межах однієї півкулі і забезпечують можливість виконувати асоціативні та інтегративні функції. Серед асоціативних волокон розрізняють короткі і довгі. Короткі асоціативні волокна дугоподібно з'єднують суміжні звивини і називаються дугоподібними волокнами великого мозку, а довгі асоціативні волокна з'єднують між собою кору різних часток однієї півкулі.

Арнольда поле блукального нерва [F.Arnold] – трикутник блукального нерва (trigonum nervi vagi) – трикутне поле сірого кольору в нижній частині ромбоподібної ямки, яке визначається латеральніше нижньої частини трикутника під'язикового нерва; містить вегетативне дорсальне ядро блукального нерва (nucleus dorsalis nervi vagi).

Арнольда речовина [F.Arnold] – біла сітчаста речовина (substantia reticularis alba) приморськоконикової звивини; складовий компонент ретикулярної формації.

Арнольда склепінна звивина [F.Arnold] (Брока велика крайова частка, Брока лімбічна частка) – структури лімбічної частки кінцевого мозку: поясна звивина (gyrus cinguli), першийок поясної звивини (isthmus gyri cinguli), приморськоконикова звивина (gyrus parahippocampalis), що об'єднані в крайову частку дугоподібної форми.

Арнольда шлях [F.Arnold] (Арнольда пучок) – лобово-мостовий шлях (tractus frontopontinus) – проекційні нервові волокна, які починаються в корі лобової частки великого мозку, пронизують передню

ніжку внутрішньої капсули, вентральну частину ніжки мозку і закінчуються в ядрах моста; лобово-мостовий шлях входить до складу кірково-мостового шляху (tractus corticorontinus).

Байярже смужка зовнішня [J.G.F.Baillarger] – смужка внутрішньої зернистої пластинки (stria laminae granularis internaе), яка сформована аксонами клітин внутрішньої зернистої пластинки – IV шару нової кори великого мозку (neocortex). Аксони клітин цього шару утворюють зв'язки з клітинами вище- та нижчерозташованих шарів кори. У IV шарі, утвореному дрібними пірамідними та зірчастими клітинами, закінчується основна частина аферентних шляхів від таламуса.

Бергмана волокна [G.H.Bergmann] – нервові волокна, які підтримують молекулярний шар мозочка за рахунок відростків клітин Бергмана.

Бергмана клітини [G.H.Bergmann] – гліальні клітини з темними ядрами, що становлять гангліонарний шар мозочка.

Бергмана провідники [G.H.Bergmann] – мозкові смуги IV шлуночка (striae medullares ventriculi quarti), які проводять слухові подразнення; контурують на сірому тлі ямки і поділяють її на два різні за величиною трикутники: нижній (утворений дорсальною поверхнею довгастого мозку) і верхній (утворений дорсальною поверхнею моста).

Бергмана чотирикутник [E.Bergmann] – топографоанатомічний орієнтир (за схемою краніоцеребральної топографії Кренлейна) для розтину отогенних гнояків у середній черепній ямці.

Бехтерєва пучок [В.М.Бехтерєв] (Гельвега пучок) – оливо-спинномозковий шлях (tractus olivospinalis) – екстрапірамідний шлях, який починається від ядер нижнього оливного комплексу (complexus olivaris inferior s. nuclei olivares inferiores) довгастого мозку і прямує до рухових клітин передніх стовпів верхніх шийних сегментів спинного мозку.

Бехтерєва центральний пучок покрівлі [В.М.Бехтерєв] – центральний покривний шлях (tractus tegmentalis centralis); один з головних низхідних екстрапірамідних шляхів стовбура головного мозку. Прямує через весь стовбур і закінчується в нижньому оливному комплексі довгастого мозку; складається з трьох частин: 1) волокон від смугастого тіла; 2) волокон від ретикулярної формації та центральної сірої речовини середнього мозку; 3) волокон від дрібноклітинної частини червоного ядра, які спочатку формують пучок, а далі відокремлюються в розвинений саме у людини червоноядерно-оливний шлях.

Бехтерєва шлях [В.М.Бехтерєв] – оливо-мозочковий шлях (tractus olivocerebellaris) – нервові волокна, які простягаються у складі нижньої мозочкової ніжки і з'єднують клітини ядра оливи довгастого

мозку (здебільшого протилежного боку і в малій кількості свого боку) з корою мозочка.

Бехтерєва ядро [В.М.Бехтерєв] – верхнє присінкове ядро (nucleus vestibularis superior) – парне чутливе ядро присінково-завиткового нерва (VIII пари черепних нервів), яке розміщене в дорсальній частині моста і проектується на бічні кути ромбоподібної ямки в ділянці присінкового поля (area vestibularis).

Беца клітини [В.О.Беца] (Бевана-Левіса клітини) – гігантська пірамідна клітина (neurocytis pyramidalis magnus), яка міститься у V шарі кори верхніх двох третин передцентральної звивини (gyrus precentralis). Аксони Б. к. оточені товстими мієліновими оболонками і формують низхідні, зокрема й пірамідні (кірково-спинномозкові) шляхи.

Біша отвір [М.Ф.Х.Вішат] (отвір Мажанді) – серединний отвір IV шлуночка (apertura mediana ventriculi quarti) – отвір у судинному прошарку IV шлуночка головного мозку, розміщений у ділянці нижнього кута ромбоподібної ямки над засувкою; сполучає порожнину IV шлуночка з порожниною підпаутинного простору.

Біша простір [М.Ф.Х.Вішат] – простір між валіком (splenium) мозолистого тіла та пластинкою покрівлі (lamina tecti) середнього мозку.

Блуменау горбик [Л.В.Блуменау] – клиноподібний горбик на дорсальній поверхні довгастого мозку (tuberculum cuneatum medullae oblongatae), у товщі якого міститься однойменне ядро (nucleus cuneatus).

Блуменау схема [Л.В.Блуменау] – геометрична схема ромбоподібної ямки для визначення морфологічних структур у межах dna IV шлуночка головного мозку.

Бохдалека виїмка (Бохдалека закуток) [V.A.Bochdalek] – заглибина між клаптиком (flossculus) і півкулею мозочка (hemispherium cerebelli), в яку проникає судинне сплетення.

Бохдалека судинне сплетення [V.A.Bochdalek] – бічні частини судинного сплетення IV шлуночка головного мозку, які виходять крізь його бічні отвори (aperturae laterales ventriculi quarti); бічний отвір і сплетення називають "кошиком квітів".

Бреше пазуха [G.Breschet] – парна клино-тім'яна пазуха (sinus sphenoparietalis), яка розміщена вздовж вільного краю малих крил клиноподібної кістки (від внутрішньої поверхні тім'яної кістки до печеристої пазухи).

Бродмана цитоархітектонічні поля [K.Brodman] – карти розташування цитоархітектонічних полів кори великого мозку, які включають 52 поля в 11 самостійних ділянках. Цитоархітектонічні поля точно не відповідають напрямку звивин, частково перекриваються, характеризуються індивідуальною варіабельністю.

Брока діагональна стрічка (Брока діагональна зв'язка) [P.Broca] – діагональна смуга (*stria diagonalis*), відноситься до нюхового трикутника – складової частини передньої нюхової частки.

Брока звивина [P.Broca] – нижня лобова звивина (*gyrus frontalis inferior*), яка розміщена в нижній частині верхньобічної і нижньої поверхонь лобової частки, обмежена нижньою лобовою та бічною борознами. Б. з. ділиться гілками бічної борозни на три частини: 1) очноюмкову (*pars orbitalis*), розміщену під *ramus anterior*; 2) трикутну (*pars triangularis*), розміщену між *ramus anterior* і *ramus ascendens*; 3) покрішкову (*pars opercularis*), розміщену позаду *ramus ascendens* (покриває острівцеву частку).

Брока зона (Брока центр) [P.Broca] – кірковий кінець рухового аналізатора мови, розміщений у задньому відділі нижньої лобової звивини домінантної півкулі. При пошкодженні Б. з. розвивається моторна афазія (неможливість вимовляти склади та слова).

Брока нюхове поле [P.Broca] – підмозолисте поле (*area subcallosa*) – ділянка на присерединній поверхні лобової частки. У підмозолистому полі спереду від *lamina terminalis* розміщена примежова звивина (*gyrus paraterminalis*).

Брока частка [P.Broca] – звивина склепіння (*gyrus fornicatus*) – ділянка півкулі великого мозку, яка включає поясну звивину, приморськоконикову звивину та перешийок поясної звивини.

Бурдаха пучок [К.Ф.Бурдах] – клиноподібний пучок (*fasciculus cuneatus*) – провідний шлях пропріоцептивної і тактильної чутливості: пучок нервових волокон у складі заднього канатика спинного мозку, сформований висхідними гілками аксонів задніх корінців. Б. п. починається від псевдоуніполярних чутливих нейронів спинномозкових вузлів і закінчується в клиноподібному ядрі довгастого мозку (*nucleus cuneatus*). Частина висхідних волокон заднього канатика прямує до з'єданого з мозочком додаткового клиноподібного ядра довгастого мозку (*nucleus cuneatus accessorius*) і об'єднується під загальною назвою – спинномозково-клиноподібні волокна (*fibrae spinocuneatae*).

Бурдаха ядро [К.Ф.Бурдах] – клиноподібне ядро (*nucleus cuneatus*), яке міститься у товщі клиноподібного горбика довгастого мозку.

Вайлда пучок [W.R.W.Wilde] (Віллізія смужки, Віллізія струни) – поперечні волокна мозолистого тіла (*fibrae transversae corporis callosi*).

Валленберга волокна [A.Wallenberg] (Клімова-Валленберга волокна) – нервові волокна, які простягаються у верхніх мозочкових ніжках і з'єднують кору мозочка з ядрами окорухового нерва.

Валленберга шлях [A.Wallenberg] (Валленберга пучок, Едінгера пучок) – нюховий пучок (*tractus olfactomesencephalicus*): частина нюхового мозку,

розташованого у вигляді тонкого тяжа на нижній поверхні лобової частки півкулі великого мозку, між нюховою цибулиною і нюховим трикутником. Передні відділи потовщені і від них крізь дірчасті отвори дірчастої пластинки решітчастої кістки проходять нюхові нитки до рецепторів органа нюху.

Вароля міст [C.Varolio] – міст (*pons*), відноситься до заднього мозку, з'єднує вентрально дві півкулі мозочка, розташовані над IV шлуночком. Знизу В. м. межує з довгастим мозком, зверху з'єднується із середнім мозком за допомогою верхніх мозочкових ніжок.

Вензеля шлуночок [J.Wenzel] (В'ессена шлуночок, Дункана шлуночок) – порожнина прозорої перегородки (*cavum septi pellucidi*): замкнена щілоподібна порожнина між пластинками прозорої перегородки, яка заповнена прозорою рідиною. Пластинка прозорої перегородки є присерединною стінкою переднього рогу бічного шлуночка. Прозора перегородка відноситься до лімбічної системи.

Верги кіста [A. Verga] – аномалія розвитку плода: нагромадження рідини між листками прозорої перегородки (*septum pellucidum*) головного мозку.

Верги шлуночок [A.Verga] – порожнина або щілина, яка розміщена між *commissura hippocampi* та нижньою поверхнею мозолистого тіла.

Вернекінга перехрестя [F.Ch.G.Werneking] (Вернекінга спайка) – перехрестя верхніх мозочкових ніжок (*decussatio pedunculorum cerebellarium superiorum*): перехрестя нервових волокон мозочково-покрівельного шляху, які прямують від зубчастих ядер мозочка до червоних ядер середнього мозку (*tractus cerebellorubralis*) і таламусів (*tractus dentothalamicus*). Мозочково-червоноядерний і зубчато-таламійний шляхи відносяться до низхідних (еферентних) шляхів мозочка.

Верніке центр [K.Wernicke] (Верніке зона) – кірковий кінець слухового аналізатора усної мови (сенсорний центр мови); розташований у задньому відділі верхньої скроневої звивини домінантної півкулі. При пошкодженні В. ц. розвивається сенсорна афазія (втрата розуміння власної усної мови).

Вестфал ядро [A.K.O.Westphal] (Вестфал-Едінгера-Якубовича ядро, Едінгера ядро, Якубовича ядро) – додаткове ядро окорухового нерва (*nucleus accessorii nervi oculomotorii*): вегетативне парасимпатичне ядро, нейрони якого забезпечують іннервацію війкового м'яза та м'яза-стикскача зіниці ока.

Вік-д'Азіра верхня мозочкова борозна [F.Vicq-d'Azyr] – верхня борозна мозочка (*sulcus cerebelli superior*), яка розділяє верхню півмісяцеву часточку (*lobulus semilunaris superior*) і задню чотирикутну часточку (*lobulus quadrangularis posterior*) мозочка.

Вік-д'Азіра нижня мозочкова борозна [F.Vicq-

d'Azyr] – нижня борозна мозочка (sulcus cerebelli inferior), яка розміщена по серединній лінії на межі між мостом і довгастим мозком.

Вік-д'Азіра отвір [F.Vicq-d'Azyr] – сліпий отвір довгастого мозку (foramen caecum medullae oblongatae); розташований посередині поперечної борозни вентральної поверхні стовбура мозку (між мостом і довгастим мозком).

Вік-д'Азіра пучок [F.Vicq-d'Azyr] (Венкебаха пучок) – сосочково-таламічний пучок (fasciculus tammillothalamicus) – мієлінізовані нервові волокна, які прямують від сосочкового тіла до передньої групи ядер таламуса.

Вік-д'Азіра смужки [F.Vicq-d'Azyr] (Граціоля вінець, Граціоля променистість, Дженнарі смужки) – зорова променистість (radiatio optica) або коліно-острогові волокна (fibrae geniculocalcarinae), які є складовими компонентами задньої ніжки внутрішньої капсули, прямують від бічного колінчастого тіла до кори острогової борозни (кіркового кінця аналізатора зору).

Вік-д'Азіра центр [F.Vicq-d'Azyr] (В'ессена напівовальний центр) – біла речовина кінцевого мозку обабіч мозолистого тіла; складається з волокон різного функціонального призначення (асоціативних, комісуральних, проєкційних), які прямують до нервових клітин різних ділянок кори головного мозку.

Вінкельбауера деформація [Y.Winkelbauer] – деформація бічних шлуночків головного мозку, що виявляється рентгенологічно; спостерігається справа при стисканні лівого бічного шлуночка (інші шлуночки головного мозку також зміщуються вправо).

Вірхова-Гірке тільця [R.Virchow, H.P.V.Gierke] (Гірке тільця) – нейрони драглистої речовини спинного мозку.

Вірхова-Робена простори [R.Virchow, Ch.Ph.Robin] (Гіса-Робена периваскулярні простори) – периваскулярні простори (spatia perivascularia): щілиноподібні простори навколо судин головного і спинного мозку, які сполучаються з підпавутинним простором і є шляхами циркуляції спинномозкової рідини.

Ганзера спайка [S.Ganser] – найвища надзорова спайка (commissura supraoptica suprema) – пучок нервових волокон, який простягається над зоровим перехрестям і з'єднує між собою парні ядра покрівлі середнього мозку та гіпоталамуса.

Гельда острівці [H.Held] – клубочки мозочка (glomeruli cerebellosi), які розміщені в його зернистому шарі (stratum granulosum) і утворені нервовою тканиною, в якій розгалужуються закінчення різних нервових волокон.

Гельда перехрестя [H.Held] – перехрестя волокон других нейронів слухового шляху, які, починаючись у завиткових ядрах, становлять трапецієпо-

дібне тіло моста і мозкові смуги IV шлуночка головного мозку.

Гельда шлях [H.Held] (Гельда пучок, Гельда шлях, Левенталя шлях) – присінково-спинномозковий шлях (tractus vestibulospinalis) – екстрапірамідний провідний шлях, який утворений низхідними волокнами бічного присінкового ядра (nucleus vestibularis lateralis). Одна частина волокон цього шляху простягається у бічних канатиках білої речовини спинного мозку, утворює бічний присінково-спинномозковий шлях, розміщений вентрально від червоноядерно-спинномозкового шляху. Інша частина волокон шляху прямує у передній канатик білої речовини спинного мозку і формує передній присінково-спинномозковий шлях.

Гешля звивини [R.Heschl] – поперечні скроневі звивини (gyri temporales transversi) – короткі звивини на верхній поверхні верхньої скроневої звивини; розміщені в глибині бічної борозни півкулі великого мозку. Розрізняють передню і задню поперечні скроневі звивини, розмежовані між собою поперечною скроневою борозною (sulcus temporalis transversus).

Гешля зона [R.Heschl] – слухова зона, яка розміщена на передній поперечній скроневій звивині.

Гірке шлях [H.P.V.Gierke] (Гірке респіраторний пучок) – ядро одинокого шляху (nucleus tractus solitarii) – чутливе ядро, яке є спільним для VII, IX та X пар черепних нервів і розміщене у дорсальній частині довгастого мозку (аналог підкіркового центру органа смаку). Від інспіраторних нейронів передньолатеральної частини ядра одинокого шляху (важливих структур дихального центру) починається tractus solitariospinalis.

Говерса шлях [W.R.Gowers] (Говерса пучок) – передній спинномозково-мозочковий шлях (tractus spinocerebellaris anterior), що утворений аксонами других нейронів, тіла яких розміщені у центральній проміжній речовині спинного мозку; аферентний пропріоцептивний шлях мозочкового напрямку. Г. ш. простягається в бічних канатиках спинного мозку. Здійснивши перехрестя через передню білу спайку спинного мозку (commissura alba), довгастий мозок і міст, аксони прямують до верхнього мозкового паруса, де знову перехрещуються і через верхні мозочкові ніжки досягають кори черв'яка.

Голя пучок [F.Goll] – тонкий пучок (fasciculus gracilis), утворений висхідними гілками аксонів задніх корінців, які прямують у складі заднього канатика спинного мозку до тонкого ядра (nucleus gracilis) довгастого мозку; провідний шлях пропріоцептивної і тактильної чутливості.

Голя ядро [F.Goll] – тонке ядро (nucleus gracilis) – група нервових клітин, розміщених у товщі тонкого горбика дорсальної поверхні довгастого мозку.

Гольджі клітини [C.Golgi] – великі нервові клітини-зерна (cellulae axiramificatae), розміщені безпосередньо під гангліозним шаром кори мозочка; більшість їхніх дендритів розгалужуються в молекулярному шарі, а аксони утворюють густі сплетення між клітинами зернистого шару, зумовлюючи його функціонування як єдиного цілого.

Граціоля пучок [L.P.Gratiolet] – пучок нервових волокон, які прямують від бічного колінчастого тіла і подушки таламуса до кіркового центру зору – острогової борозни потиличної частки великого мозку.

Гуддена пучок [B.A.J.Gudden] (Гуддена шлях) – сосочково-покрівельний пучок (fasciculus tammilolotegmentalis) – пучок нервових волокон, який прямує від присерединного сосочкового ядра до ядер покрівлі середнього мозку і моста; проєкційний шлях лімбічної системи.

Гуддена спайка [B.A.J.Gudden] – нижня надзорова спайка (comissura supraoptica inferior) – пучок нервових волокон, який примикає знизу до зорового перехрестя, з'єднує праве і ліве колінчасті тіла.

Гуддена ядро [B.A.J.Gudden] (Гуддена вузол) – скупчення нервових клітин середнього мозку, розміщених між ніжками мозку в задній пронизній речовині.

Даркшевича ядро [Л.О.Даркшевич] – ядро присерединного поздовжнього пучка (nucleus fasciculi longitudinalis medialis), яке розташоване в покрівлі середнього мозку, вище ядра окорухового нерва; входить до складу екстрапірамідної системи.

Дейтерса сітчастий утвір [O.F.K. Deiters] (волокна Ленхошшека, волокна Шредера, волокна Штиллінга) – сітчастий утвір (formation reticularis) або ретикулярна (сітчаста) формація; складається з розповсюджених на значному просторі перикаріонів нейронів, об'єднаних в нечітко окреслені ядерні групи. Перикаріони суміжних нейронів розмежовані широкими дендритними розгалуженнями і з'єднані великою кількістю колатералей аферентних та еферентних аксонів. Д. с. у. є характерною особливістю дорсальної частини стовбура мозку. Крім участі в регуляції життєво важливих функцій і впливу на рефлекторну діяльність спинного мозку, бере участь у механізмах сну і неспання, виявляє генералізовану як активуючу, так і пригнічувальну дію на кору великого мозку. Д. с. у. діє на специфічні структури – рухові, сенсорні, мовні та інші, виконуючи функцію "генератора енергії", "настроювача" рівня їх збудження, регулятора ступеня їх активності; діє як неспецифічна сенсорна система паралельно сенсорній, тобто як друга аферентна система ЦНС.

Дейтерса ядро [O.F.K.Deiters] – бічне присінкове ядро (nucleus vestibularis lateralis) – парне чутливе ядро присінково-завиткового нерва (VIII пари черепних нервів), яке проєктується на бічні кути ромбоподібної ямки в ділянці присінкового поля.

Декарта орган [R.Descartes] – шишкоподібна залоза (glandula pinealis), шишкоподібне тіло, епіфіз – залоза внутрішньої секреції, що регулює добові ритми (день-ніч) у людини, моделює функціональну активність гіпофіза, надниркових і статевих залоз, щитоподібної та прищитоподібних залоз, острівців підшлункової залози. Шишкоподібну залозу відносять також до так званої циркумвентрикулярної системи (Декарт вважав, що в залозі міститься душа людини).

Денді схема [W.E.Dandy] – схема краніоцеребральної топографії для визначення проєкції шлуночків головного мозку на шкіру мозкового відділу голови.

Денді точка [W.E.Dandy] – топографоанатомічний орієнтир для пункції заднього рогу бічного шлуночка головного мозку: 3 см латеральніше і 3 см вище зовнішнього потиличного виступу.

Дженкінса схема [J.Jenkins] – схема краніоцеребральної топографії для визначення проєкції шлуночків головного мозку на шкіру мозкового відділу голови.

Джіакоміні смужка [C.Giacomini] (Джіакоміні стовбур) – передня частина зубчастої звивини великого мозку.

Дюваля звивина [M.M.Duval] – зубчаста звивина (gyrus dentatus), яка має зубчастий вигляд завдяки численним поперечним борознам; розташована між морськочониковою борозною та торочко-зубчастою борозною, продовжується у смужкову звивину.

Дюваля ядро [M.M.Duval] – рухове ядро трійчастого нерва (nucleus motorius nervi trigemini), яке розташоване в покриві моста.

Дюре простори [H.Duret] (Дюре канали, Ретціуса простори, щілина Мажанді) – підпаутинний простір (spatium subarachnoideum) – простір між павутинною і м'якою оболонками головного мозку, який містить спинномозкову рідину.

Еберсталлера борозна [O.Eberstaller] – внутрішньотім'яна борозна (sulcus intraparietalis), яка прямує від зацентральної борозни назад і паралельно верхньому краю півкулі, розмежовує верхню і нижню тім'яні часточки, переходить (ззаду) в поперечну потиличну борозну.

Економо-Коскінаса карта [K.Economo, G.Koskinas] – схема архітекtonіки кори півкуль великого мозку, згідно з якою поверхня кожної півкулі за клітинним складом поділяється на 7 часток і 109 полів.

Єгоровою схема [Б.Г.Єгоров] – схема краніоцеребральної топографії, при побудові якої за основу беруть точки, що відповідають проєкції центральної, передцентральної і зацентральної борозен на стрілову лінію (надперенісса-ініон) та лобово-виличний шов.

Земмеринга речовина [S.Th.Soemmering] (Земмеринга ядро) – чорна речовина ніжки мозку

(substantia nigra pedunculi cerebri) – ядро екстрапірамідної системи, яке розташоване на межі між півкулі середнього мозку та основою ніжок мозку; складається з меланіновмісних нервових клітин.

Каллехи клітини [Y.S.C.Calleja] – нюхові клітини кори морського коника.

Кахаля ядро [Santiago Ramon y Cajal] – проміжне ядро (nucleus interstitialis), яке розташоване в середньому мозку і відноситься до екстрапірамідної системи. Від К. я. починаються низхідні волокна, які йдуть спочатку у вигляді пучка у складі присереднього поздовжнього пучка, а далі у вигляді проміжно-спинномозкового шляху в передніх канатиках спинного мозку.

Келлікера клітина [R.A.K?lliker] – кошикоподібний нейрон (neuronum corbiferum) – клітина молекулярного шару кори мозочка. Довгий аксон К. к. віддає колатералі, які обплітають (на зразок кошика) тіла клітин гангліонарного шару.

Келлікера ядро [R.A.K?lliker] – ядро вершини (nucleus fastigii) – скупчення сірої речовини у товщі тіла мозочка. Від К. я. у бічний канатик спинного мозку прямує вершинно-спинномозковий шлях.

Кемпбелла карта [W.F.Campbell] – карта топографоанатомічного розподілу кори півкуль великого мозку на 20 окремих полів на основі даних цито- і міелоархітекτονіки.

Кемпбелла поле [W.F.Campbell] – передцентральна звивина (gyrus precentralis), яка розташована

на верхньобічній поверхні лобової частки півкулі великого мозку, відмежована центральною та передцентральною борознами.

Кіна точка [W.W.Keen] – точка склепіння черепа, яка визначається на 3 см назад і вище верхнього краю зовнішнього слухового ходу; топографоанатомічний орієнтир для пункції нижнього рогу бічного шлуночка головного мозку.

Клосовського орган [Б.Н.Клосовський] – залозистий орган, який розвивається на місці судинних сплетень у бічних шлуночках головного мозку.

Клосовського провідний шлях [Б.Н.Клосовський] – пучок нервових волокон, який з'єднує нижні горбики пластинки покрівлі з червоним ядром середнього мозку.

Клосовського ядро [Б.Н.Клосовський] – ядро, яке розташоване в місці входження присінкової частини VIII пари черепних нервів у довгастий мозок.

Кохера схема [E.Th.Kocher] – схема краніоцеребральної топографії, при побудові якої за основу беруть 3 точки по серединній лінії склепіння черепа, між якими під певними кутами проводять косі меридіани; дозволяє визначити місце розташування бічної та передцентральної борозен півкуль великого мозку.

Кохера точка [E.Th.Kocher] – точка склепіння черепа, яка визначається на 1 см наперед від вінцевого шва і 2 см вбік від стрілової лінії; топографоанатомічний орієнтир для пункції переднього рогу бічного шлуночка головного мозку.

Література

1. *Анатомія людини: в 3 т.* / А.С.Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р.Сапін, А.І.Парахін; за ред. В.Г.Черкасова, А.С.Головацького. – Том 2. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 456 с.
2. *Донат Тибор. Толковий анатомический словарь* / Донат Тибор. – Будапешт, 1964. – 590 с.
3. *Кернесюк Н.Л. Оперативная хирургия и топографическая анатомия. Ч. 1. Общая оперативная хирургия и топографическая анатомия: учебник.* / Кернесюк Н.Л. – Екатеринбург: Изд. УГМА, 2003. – 312 с.
4. *Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти)* / В.Г.Черкасов, І.І.Бобрик, Ю.Й.Гумінський, О.І.Ковальчук; за ред. В.Г.Черкасова. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 392 с.
5. *Словник-довідник з клінічної анатомії – російсько-українсько-латинський [уклад. Р.М.Портус].* – Запоріжжя: Поліграф, 2005. – 560 с.
6. *Топоров Г.Н. Словарь терминов по клинической анатомии* / Г.Н.Топоров, Н.И.Панасенко. – М.: Медицина, 2008. – 464 с.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)